

Talousarvio 2025 ja taloussuunnitelma 2025-2028

Kaupunginvaltuusto 09.12.2024 § 94
7800/02.02.00/2024

Päätösehdotus	Kaupunginhallitus Kaupunginvaltuusto aloittaa talousarvion 2025 ja taloussuunnitelman 2025 - 2028 käsittelyn kaupunginhallituksen esityksen mukaisesti.
Päätös	Kaupunginvaltuusto hyväksyi yksimielisesti kaupunginhallituksen päätösehdotuksen.
Vaikutusten arviointi	Kaupunginjohtajan esitys sisältää vaikutusten arvioinnin.
Liitteet	Talousarvio 2025 kaupunginhallituksen esitys

Päätöshistoria

Kaupunginhallitus 02.12.2024 § 353

Päätösehdotus	kaupunginjohtaja Soile Lahti Kaupunginhallitus käsittelee vuoden 2025 talousarvion ja vuosien 2025-2028 taloussuunnitelman. a. Kaupunginhallitus esittää ylimääräisenä asiana 9.12.2024 kokoontuvalle kaupunginvaltuustolle hyväksyttäväksi vuoden 2025 talousarvion ja vuosien 2025-2028 taloussuunnitelman siihen liittyvine tavoitteineen, yleis- ja erityisperusteluineen sekä sitovuus- ja toimintaohjeineen. b. Talousarviossa annetaan valtuutus jatkaa jo aloitetut, mutta tilinpäätöksessä 2024 keskeneräisiksi todettavat investointihankkeet vuodelle 2025 varatun kohdekohtaisen määrärahan puitteissa tai sisältyen nk. hankkeiden päättämiseen varattuun määrärahaan. c. Kaupunginvaltuusto antaa kaupunginhallitukselle valtuuden käynnistää uusien yritystilojen ja -alueiden rakentamis- ja ostohankkeita sekä kaupungin kehityksen kannalta olennaisia investointeina käsiteltäviä kumppanuus- ja kehityshankkeita kokonaiskustannusarvioltaan enintään 5 milj. euron rajaan saakka. Mahdolliset hankkeet tuodaan kaupunginvaltuuston käsiteltäväksi talousarviomuutoksina. d. Kaupunginvaltuusto oikeuttaa talousjohtajan nostamaan talousarviovuoden aikana enintään talousarvion rahoituslaskelman pitkäaikaisten lainojen lisäyksen osoittaman määrän rahoitusta kaupungin maksuvalmiuden sitä edellyttäessä, kilpailuttamaan rahoituksen hankinnan, sopimaan tarkemmat lainaehdot sekä
----------------------	--

nostoajankohdat. Lisäksi valtuusto oikeuttaa talousjohtajan ylittämään lainojen nettomuutoksen sillä määrällä, millä edellä kohdassa 3 tarkoitettuja toimenpiteitä toteutetaan käynnistämismääräyksen puitteissa talousarviovuoden aikana.

e. Kaupunginvaltuusto valtuuttaa talousjohtajan nostamaan tilapäisluottoa enintään 50 milj. euroa maksuvalmiuden turvaamiseksi.

f. Kaupunginhallitus esittää edelleen kaupunginvaltuustolle, että se korottaa poikkeuksellisesti talouden tasapainotustoimenpiteenä Kuopion Tilapalvelujen peruspääoman koron 17.700.000 euroon vuonna 2025.

g. Kaupunginhallitus esittää edelleen kaupunginvaltuustolle, että se sisällyttää Kuopion työllisyysalueen taseyksikön 1.1.2025 alkaen kaupungin talousarvioon ja hyväksyy taseyksikön avaavan taseen muodostamisen periaatteet.

Talous- ja omistajaohjaus oikeutetaan korjaamaan kirjoitusvirheet ja tekemään tekstiin teknisluontoisia korjauksia.

Päätös

Merkitään, että kaupunginhallitus kävi läpi kaupunginjohtajan talousarvioesityksen ns. ensimmäisessä lukemisessaan 27.11.2024 § 350.

Merkitään, että kaupungin yhteistyötoimikunta käsitteli vuoden 2025 talousarviota ja taloussuunnitelmaa vuosille 2025 - 2028 kokouksessaan 20.11.2024 § 57.

Merkitään, että talousjohtaja Marja-Leena Martikainen ja taloussuunnittelupäällikkö Jaana Kuuva olivat läsnä pykälässä.

Kaupunginhallitus teki käsittelyn aikana yksimielisesti talousarvioon 2025 seuraavat muutokset:

1. Tekstimuutos (sivut 20, 65, 78, 86, 96): Uudistuva ja yhdessä tekevä Kuopio, 4.1. Sujuva ja uudistuva toiminta, Lapsivaikutusten arviointi otetaan käyttöön valmistelussa ja päätöksenteossa. Muokataan olemassa oleva teksti sarakkeessa Mittari: Tehtyjen lapsivaikutus-arviointien ja tavanomaista tarkempien lapsivaikutusarviointien määrät. Lisätään sarakkeeseen Mittari: Tehtyjen maaseutuvaikutusten arviointien ja tavanomaista tarkempien maaseutuvaikutusarviointien määrät. Lisätään sarakkeeseen Valtuustoon nähden sitova tavoite: Maaseutuvaikutusten arviointi otetaan käyttöön valmistelussa ja päätöksenteossa.

2. Tekstimuutos (sivu 74): Kasvava ja elinvoimainen Kuopio, 2.2. Rohkea ja kestävä kaupunkikehitys, Kaupunki-keskusta, lähiöt ja maaseutu ovat elinvoimaisia ja viihtyisiä. Korvataan teksti 'Tutkitaan mahdollisuutta maaseututaajamien ja kylien tonttitarjonnan lisäämiseksi'. seuraavalla tekstillä: 'Lisätään maaseututaajamien ja kylien tonttitarjontaa sekä vahvistetaan tonttimarkkinointia'.

3. 7200 euron lisäys Hyvinvoinnin edistämisen palvelualue (sivu 81): Turvataan Särkiniemen asukastuvan toiminta.

4. Tekstilisäys (sivu 84) kohta 1.1. Elinympäristö ja osallisuus, Toimenpiteet osio:

Lisätään kolmanteen kappaleeseen teksti 'Selvitetään mahdollisuus pääkirjaston sunnuntaiaukiolon jatkamiseen. Kirjastoa on käyttänyt vuonna 2023 sunnuntaisin keskimäärin 647 kävijää eli 33 544 kävijää vuodessa'.

5. Määrärahalisäys Investoinnit (sivu 119): Lisätään +800.000 (Tilapalvelut) uusi investointikohde taloussuunnitelmavuodelle 2028: Kasvun ja oppimisen palvelualue, Hatsalan klassillinen koulu.

Keskustelun kuluessa kaupunginhallituksen II varapuheenjohtaja Tiina Kaartinen teki seuraavan sisältöisen muutosehdotuksen: Tekstilisäys (sivu 90): Kasvun ja oppimisen palvelualue. Lisätään teksti 'Särkiniemen lähipalvelukeskuksen (koulu, päiväkot) hankesuunnittelua jatketaan'. Kaupunginhallituksen jäsenet Kaisa Kantele ja Pekka Niiranen sekä kaupunginhallituksen I varapuheenjohtaja Ari Koskinen kannattivat ehdotusta.

Keskustelun kuluessa kaupunginhallituksen jäsen Vesa Linnanmäki teki seuraavan sisältöisen muutosehdotuksen: Tekstilisäys Kasvun ja oppimisen palvelualue (sivu 90): Särkiniemen lähipalvelukeskuksen (koulu, päiväkot) hankesuunnittelua jatketaan välittömästi palveluverkkoselvityksen jälkeen, mikäli lähipalvelukeskus sisältyy päätettävään palveluverkkosuunnitelmaan. Kaupunginhallituksen puheenjohtaja Aleksi Eskelinen kannatti ehdotusta.

Kaupunginhallituksen puheenjohtaja Aleksi Eskelinen totesi, että koska on tehty kaksi pohjaehdotuksesta poikkeavaa samaa asiaa koskevaa muutosehdotusta, on näiden väliltä äänestettävä. Puheenjohtaja ehdotti äänestystavaksi nimenhuutoäänestystä siten, että Linnanmäen ehdotus on 'JAA' ja Kaartisen ehdotus on 'EI'. Ehdotus äänestystavasta hyväksyttiin yksimielisesti.

Suoritettussa äänestyksessä Linnanmäen ehdotus sai 5 ääntä (Eskelinen, Cederberg, Linnanmäki, Markkanen ja Grönstrand) ja Kaartisen ehdotus sai 6 ääntä (Koskinen, Kaartinen, Eskelinen-Fingerroos, Kantele, Kosunen, Niiranen).

Puheenjohtaja totesi Kaartisen ehdotuksen voittaneen äänestyksen. Puheenjohtaja tiedusteli, että voidaanko tämän jälkeen Kaartisen ehdotus hyväksyä yksimielisesti kokouksen päätökseksi. Ehdotus hyväksyttiin.

Keskustelun kuluessa jäsen Kaisa Kantele teki seuraavan sisältöisen muutosehdotuksen (sivu 91): Määrärahalisäys Kasvun ja oppimisen palvelualue: Perusopetuksen talousarvioon varataan 150.000 euroa tuntijaon kolmen lisätunnin säilyttämiseen kaupunginhallituksen 6.5.2024 tekemän päätöksen mukaisesti.

Kaupunginhallituksen puheenjohtaja Aleksi Eskelinen totesi, että koska ehdotusta ei kannatettu, se raukeaa.

Keskustelun kuluessa kaupunginhallituksen puheenjohtaja Aleksi Eskelinen teki seuraavan sisältöisen muutosehdotuksen: Tekstimuutos (sivu 100): Lisätään teksti 'Pitäjäraatien erillisen kehittämismäärärahan loppuessa pitäjäraadeille tulee mahdollisuus hakea kehittämisrahaa toimintasäännön mukaisesti käyttötarkoituksiin kaupunginhallituksen käyttövarausmäärärahasta'. Kaupunginhallituksen jäsen Vesa Linnanmäki kannatti ehdotusta.

Kaupunginhallituksen puheenjohtaja Aleksi Eskelinen totesi, että koska on tehty kannatettu muutosehdotus, on siitä äänestettävä. Puheenjohtaja ehdotti äänestystavaksi nimenhuutoäänestystä siten, että pohjaehdotus on 'JAA' ja

Eskelisen ehdotus on 'EI'. Ehdotus äänestystavasta hyväksyttiin yksimielisesti.

Suoritettussa äänestyksessä pohjaehdotus sai 6 ääntä (Koskinen, Kaartinen, Eskelinen-Fingerroos, Kantele, Kosunen, Niiranen) ja Eskelisen ehdotus sai 5 ääntä (Eskelinen, Cederberg, Linnanmäki, Markkanen ja Grönstrand).

Puheenjohtaja totesi pohjaehdotuksen tulleen kokouksen päätökseksi.

Puheenjohtaja totesi tämän jälkeen, että vuoden 2025 talousarvio sekä vuosien 2025-2028 taloussuunnitelma oli siten tullut kaupunginhallituksen osalta käsitellyksi kaupunginhallituksen tekemin muutoksin. Muilta osin kaupunginhallitus hyväksyi yksimielisesti kaupunginjohtajan päätösehdotuksen.

Vaikutusten arviointi Kaupunginjohtajan esitys sisältää vaikutusten arvioinnin.

Päätöshistoria

Kaupunginhallitus 27.11.2024 § 350

Valmistelijat / lisätiedot:
taloussuunnittelupäällikkö Jaana Kuuva
puh. 044 718 2788
etunimi.sukunimi(at)kuopio.fi

Päätösehdotus

kaupunginjohtaja Soile Lahti

Kaupunginhallitus aloittaa talousarvion 2025 ja taloussuunnitelman 2025-2028 käsittelyn.

Päätös

Merkitään, että kaupunginvaltuuston puheenjohtaja Marko Kilpi liittyi kokoukseen klo 16.32 ja hän poistui kokouksesta asian käsittelyn aikana.

Kaupunginhallitus aloitti talousarvion 2025 ja taloussuunnitelman 2025-2028 käsittelyn ja keskusteli kaupunginjohtajan talousarvioesityksestä.

Selostus

Kuntalain säännökset talousarviosta

Kuntalain 110 §:n mukaan valtuuston on vuoden loppuun mennessä hyväksyttävä kunnalle seuraavaksi kalenterivuodeksi talousarvio ottaen huomioon kuntakonsernin talouden vastuut ja veloitteet. Talousarvion hyväksymisen yhteydessä valtuuston on hyväksyttävä myös taloussuunnitelma kolmeksi tai useammaksi vuodeksi (suunnitelmakausi). Talousarviovuosi on taloussuunnitelman ensimmäinen vuosi.

Talousarvio ja -suunnitelma on laadittava siten, että ne toteuttavat kuntastrategiaa ja edellytykset kunnan tehtävien hoitamiseen turvataan. Talousarviossa ja -suunnitelmassa hyväksytään kunnan ja kuntakonsernin toiminnan ja talouden tavoitteet. Taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai alijäämäinen. Kunnan taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa enintään neljän

vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien. Kunnan tulee taloussuunnitelmassa päättää yksilöidyistä toimenpiteistä, joilla alijäämä mainittuna ajanjaksona katetaan.

Talousarvioon otetaan tehtävien ja toiminnan tavoitteiden edellyttämät määrärahat ja tuloarviot sekä siinä osoitetaan, miten rahoitustarve katetaan. Määräraha ja tuloarvio voidaan ottaa brutto- tai nettomääräisenä.

Kunnan toiminnassa ja taloudenhoidossa on noudatettava talousarviota. Talousarvio ja -suunnitelma sitovat toimielimiä ja henkilöstöä ja ovat samalla näiden ohjauksen ja valvonnan välineitä. Talousarvioon tehtävistä muutoksista päättää valtuusto.

Lautakuntien talousarvioesitykset

Lautakunnat ovat käsitelleet omien palvelualueidensa talousarvioesitykset:

- Kaupunginhallitus on 2.9.2024 § 234 käsitellyt elinvoima- ja konsernipalvelujen, yleishallinnon, Kuopion Tilapalvelujen ja Kuopion työllisyysalueen talousarvioesityksen, linkki esitykseen ohessa <https://kuopio.oncloudos.com/cgi/DREQUEST.PHP?page=meetingitem&id=2024386-5>
- Kasvun ja oppimisen lautakunta on 3.9.2024 § 65 ja 24.9.2024 § 78 käsitellyt kasvun ja oppimisen palvelualueen talousarvioesityksen, linkit esitykseen ohessa <https://kuopio.oncloudos.com/cgi/DREQUEST.PHP?page=meetingitem&id=2024288-9> ja <https://kuopio.oncloudos.com/cgi/DREQUEST.PHP?page=meetingitem&id=2024289-12>
- Hyvinvoinnin edistämisen lautakunta on 28.8.2024 § 48 käsitellyt hyvinvoinnin edistämisen palvelualueen talousarvioesityksen, linkki esitykseen ohessa <https://kuopio.oncloudos.com/cgi/DREQUEST.PHP?page=meetingitem&id=2024307-9>
- Kaupunkirakennelautakunta on 28.8.2024 § 146 käsitellyt kaupunkiympäristön palvelualueen talousarvioesityksen, linkki esitykseen ohessa <https://kuopio.oncloudos.com/cgi/DREQUEST.PHP?page=meetingitem&id=2024368-4>

Kuopion työllisyysalueen talous

Hyväksytyssä Kuopion työllisyysalueen yhteistoimintasopimuksessa todetaan, että työllisyysalueen taloudenhoito on osa Kuopion kaupungin taloudenhoitoa ja sopimuksen mukaisten tehtävien taloudenhoito on vastuukunnan vastuulla. Yhteisen toimielimen talous on osa vastuukunnan talousarviota ja taloussuunnittelua.

Työllisyysalueen talous on tarkoitus eriyttää Kuopion kaupungin kirjanpidossa taseyksikkö-mallilla. Taseyksikkö -malli on sovellettavissa kunnan tehtävään, jossa edellytetään kirjanpidon eriyttämistä, mutta joka kuitenkin pidetään talousarviossa kunnan muiden tehtävien yhteydessä. Työllisyysalueen

eriyttämisellä omaksi taseyksiköksi halutaan lisätä kustannustietoisuutta ja vastuuta sekä lisätä kustannusten läpinäkyvyyttä. Samalla pyritään takaamaan työllisyysalueen kannalta tärkeiden palveluiden saatavuus, laatu ja kustannustehokkuus.

Kaupungin talousarviossa taseyksikkö esitetään omana kokonaisuutenaan, mutta sen vaikutukset yhdistellään koko kaupungin laskelmiin. Tilinpäätöksessä taseyksikön tuloslaskelma esitetään liikelaitoskaavan mukaisesti. Tilinpäätöslaskelmiin kuuluvat myös rahoituslaskelma ja tase tunnuslukuineen. Kaupungin tilinpäätöksessä esitetään myös taseyksiköiden vaikutus koko kaupungin tuloksen muodostumiseen.

Työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain ja eräiden siihen liittyvien lakien voimaantulosta annetun lain (383/2023, jatkossa voimaantulolaki) 6 § sisältää säännökset henkilöstön siirtymisestä ja 9 § säännökset uudistuksen omaisuusjärjestelyistä. Voimaantulolain mukaan kunnille ja kuntayhtymille siirtyy 1.1.2025 siirtyvään henkilöstöön kohdistuva lomapalkkavelka, jonka valtio korvaa. Lisäksi työvoimaviranomaisille siirtyvät korvaukset työvoimapalveluiden järjestämisestä annetussa laissa tarkoitettujen tehtävien hoitamiseen liittyvä irtaimisto, irtaimen omaisuuden omistusta, hallintaa ja käyttöä koskevat oikeudet sekä immateriaaliset oikeudet ja luvat. Nämä erät muodostavat työllisyysalueen taseyksikön avaavan taseen.

Talousarvion käsittely

Kuopin kaupungin taloustilanne on jatkunut vaikeana. Kuluvan vuoden 2024 alkuperäinen talousarvio on laadittu 20,5 miljoonaa euroa alijäämäiseksi. Talousraportin mukaan kuluvan vuoden tilinpäätösennuste on jonkin verran kohentunut ja alijäämää on arvioitu syntyvän -18,6 miljoonaa euroa.

Kaupunginhallitus käynnisti talouden tasapainotusohjelman valmistelun loppuvuonna 2023. Kaupunginvaltuusto hyväksyi 20.5.2024 tavoitteeksi yhteensä 35 miljoonan euron taloudelliset vaikutukset suunnittelukauden loppuun vuoteen 2027 mennessä ja talouden tasapainotustyön linjaukset ja linjausten taloudelliset tavoitteet. Tasapainotusohjelman toimenpiteiden valmistelun yhteydessä on osoittautunut, että toteutuskeinot ovat riittämättömiä talouden tasapainon saavuttamiseksi vuonna 2025. Tasapainotusohjelmassa todetaan, että keinovalikoimaa voidaan laajentaa mm. veronkorotuksiin ja taloudellis-tuotannollisiin perusteisiin käynnistettäviin yhteistoimintaneuvotteluihin.

Tasapainotusohjelman toimenpiteiden lisäksi vuodelle 2025 kaupunginhallituksen asettama -14,4 miljoonan euron alijäämäinen kehys sisälsi merkittävät euromääräiset sopeutustavoitteet. Talouden suunnittelu osoittautui erittäin haasteelliseksi. Lautakuntien talousarvioesitysten jälkeen kokonaistavoite oli ylittymässä 4,8 milj. eurolla ja alijäämää syntymässä -19,2 milj. euroa vuodelle 2025, jolloin myös kokonaisuudessaan tasapainotilanteen saavuttaminen oli muodostumassa entistä vaikeammaksi.

Tasapainotustoimien riittämättömyyden vuoksi kaupunki käynnisti yt-neuvottelut kaupunginhallituksen 16.9.2024 § 256 päätöksellä. Neuvotteluilla tavoiteltiin toimintakuluissa pysyviä säästöjä. Pysyvien säästöjen osalta tavoiteltiin kokonaisuudessaan vuoden 2025 aikana yhteensä 5,0 miljoonan euron säästöjä. Henkilöstön vähentämistarpeen asettuessa 90

henkilötyövuoteen. Neuvottelut koskivat koko kaupungin henkilöstöä ja päättyivät 11.11.2024.

Neuvottelujen tuloksena kaupungin talousarvioon sisällytetään yhteensä 2,7 milj. euron toimintakatemuutokset. Suurelta osin muutokset kohdistuvat henkilöstömenoihin, mutta lisäksi tehdään toimintojen uudelleenjärjestelyjä sekä karsitaan palvelujen ostoja ja muita menoja. Lisäksi kertaluonteinen tavoite on henkilöstön vapaaehtoisten palkattomien vapaiden käyttö.

Kaupunginjohtajan talousarvioesityksen valmistelun yhteydessä on tehty myös verotulojen, valtionosuuksien ja rahoituserien tarkistukset sekä päivitetty arvio poistojen määrästä talousarvioesityksen investointisuunnitelman mukaiseksi.

Edellä mainitut ovat yhteensä pienentäneet syntyvää alijäämää 6,7 milj. eurolla ja kaupunginjohtajan talousarvioesitys päättyy -12,5 milj. euron alijäämään.

Talousarviokirja sisältää arvioinnit riskeistä, vaikutuksista lapsiin ja nuoriin, ympäristöön sekä yrityksiin.

Kaupunginjohtajan talousarvioesitys esittelymateriaaleineen ja tiedotteineen on julkistettu 19.11.2024 ja materiaali löytyy osoitteesta [Talousarvio - Kuopio](#)

Kaupunginhallitukselle ja kaupunginvaltuustolle on esitelty talousarvion sisältöä infotilaisuudessa 25.11.2024.

Kaupunginvaltuusto käy lähetekeskustelun talousarviosta 9.12.2024 liitteenä olevan kaupunginjohtajan talousarvioesityksen pohjalta ja päättää talousarviosta vuodelle 2025 ja taloussuunnitelmasta 2025-2028 kokouksessaan 16.12.2024.